

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng Chủ Nhật, ngày 01/03/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 356: Với người và sự vật, có gì mà chấp trước

Sau nhiều năm tu hành, một bậc đạo hạnh như Hòa Thượng Tịnh Không đối với người, sự việc, sự vật đều thấu đạt, đều hiểu rõ nhân tình thế thái. Chính vì lẽ đó, Ngài tự tại, Ngài chẳng có gì để chấp trước kể cả khi đối diện với việc học trò chiếm chỗ đến năm, sáu lần, hay sự phản bội của những học trò tâm phúc, có thể tin tưởng để tiếp nối kế vãng khai lai. Qua nhiều năm, Hòa Thượng hiểu rõ chẳng có gì để chấp trước, để phiền não.

Chúng ta không thấu hiểu cho nên chúng ta cứ chấp vào việc đây là con mình, đây là nhà mình, đây là học trò của mình, đây là gia sản của mình, để rồi, bản thân vô cùng phiền não. Bài học hôm nay, Hòa Thượng chỉ dạy chúng ta tất cả người và sự vật, có gì đáng để chấp trước. “*Việc tốt cần làm nên làm, không công không đức*”. Đủ duyên thì làm, không đủ duyên thì thôi. Đủ duyên thì tương hợp, hết duyên thì tan rã.

Hòa Thượng dạy: “***Chúng ta là người học Phật phải xem nhẹ tất cả người, sự việc, sự vật. Đặc biệt là người với người cùng ở với nhau, cùng qua lại với nhau, người xưa nói: “Quân tử chi giao đạm như thủy”- Giao tình của người quân tử nhạt như nước.***”

Đủ duyên thì đến, hết duyên thì đi, đủ duyên thì tận tâm tận lực, hết duyên thì thôi vậy, chẳng cần phải bận tâm. Chúng ta đừng dính mắc trong đầu rằng đây là học trò của ta, đây là người thân của ta, đây là người ta tâm huyết nhiều năm. Chúng ta đừng tưởng rằng con mình không phản lại mình, nói chỉ đến học trò. Giao tình của kẻ tiểu nhân thì ngọt như mật nhưng là giả, không phải thật. Có lợi nên mới ngọt.

Có một ông cụ, hai vợ chồng ông chỉ có một đứa con trai, được ông cho học hành đoàn hoàng. Sau khi học đại học xong, đứa con của ông bà làm việc trong ngành sân khấu điện ảnh một thời gian. Một lần, người con trai này nói với ông

bà rằng: “*Bố mẹ phải sang tên ngôi nhà này cho con thì con mới làm được việc.*” Ông bà nghe lời liền sang tên cho con, chừng một năm sau, người ta đến đòi nhà vì ngôi nhà này đã bán ba tháng nay rồi. Ông bà không có một sự chuẩn bị nào, lếch thếch dọn ra khỏi nhà và trong một căn nhà trọ thuê vội vàng.

Có những người từng suy tôn Hòa Thượng lên “*đỉnh nóc kịch trần*” nhưng rồi họ lại bôi nhọ, hạ bệ. Vì sao như vậy? Vì chấp trước! Lúc thì họ yêu thương, kính trọng, họ đưa lên kịch trần. Lúc không còn yêu, không còn thích, không thương thì cũng đưa người ta xuống đáy vực sâu. Đây cũng là rung động cảm tình.

Rất nhiều người cứ nghĩ rằng ân tình sẽ không bao giờ phải nhạt, thậm chí nhiều cha mẹ, thầy cô đều nghĩ vậy. Thật ra, ngay chính lúc mình là cha mẹ, làm thầy, làm trò đây, mình cũng là một kẻ vong ân bội nghĩa, phản thầy, phản cha mẹ. Thầy dạy một đằng mình làm một nẻo, đó chẳng phải là thái độ phản trắc. Hòa Thượng nhắc nhở chúng ta học Phật thì phải tường tận về nhân quả. Nhân mình đã tạo, dù nhỏ như hạt cải, hạt đào, hạt xoài vẫn lên một cây to, ra cành lá xum xuê, trổ hoa, kết trái.

Chúng ta tưởng rằng, mình phản thầy thì chỉ làm phiền lòng thầy một chút hay mình bất nghịch với cha mẹ, thì cũng chỉ là việc nho nhỏ. Nhưng tất cả đều đã có nhân phản nghịch, cho nên, con chúng ta cũng theo nhân đó mà phản nghịch lại. Hiểu rõ nhân quả để đừng khổ đau, cố gắng chu toàn lại, thay cũ đổi mới.

Hòa Thượng nói: “*Nhất định phải dùng tâm bình thường để đối đãi. Tâm bình thường là gì? Bình là bình đẳng, thường là vĩnh hằng. Chúng ta qua lại với tất cả mọi người thì vĩnh hằng giữ tâm bình đẳng. Tâm bình đẳng là tâm Phật, là chân tâm, xa lìa tất cả các tướng, không có “ta”, không có “người”, không có “người thứ ba.”* Nếu chúng ta thấy có “ta”, có “người” và “người thứ ba” thì chắc chắn sẽ có sự so đo.

Nhiều người không nhận ra giá trị thật của cuộc sống này. Họ cứ dính mắc vào vọng tưởng, phân biệt, chấp trước của mình để rồi tạo ra bao nhiêu sự hệ lụy. Ở điểm này, Hòa Thượng nói: “*Con người ta luôn thấy mình ở một vị thế nào đó, luôn thấy mình mạnh và có quyền hơn người khác,*” từ đó tự cho mình là người quyết định, bắt người khác phải làm theo, không cần biết việc làm của

người ta và quyết định của mình là đúng hay sai. Ta thấy, ta biết, ta làm chắc chắn tốt hơn người khác.

Hòa Thượng khẳng định: **“Đây là tâm ngạo mạn. Vì sao con người có tập khí “tham sân si mạn”? Là vì dính đến “cái ta”. Có “cái ta” nên mới có tâm tham, mới có sân, mới có ngu si, mới có ngạo mạn. Kết quả của những việc này là mới có luân hồi trong sáu cõi”**. Người vào ba đường thiện thì ít còn người vào ba đường ác Địa Ngục, Ngã Quỷ, Súc Sanh thì chắc chắn nhiều!

Ngài nói: **“Tâm luân hồi khởi tác tác dụng chính là tạo nghiệp luân hồi và một khi đã tạo nghiệp luân hồi thì chắc chắn đi vào luân hồi.”** “Tham sân si mạn” là nghiệp luân hồi. Tâm luân hồi sẽ dẫn dắt hành động tạo tác của chúng ta tạo nghiệp luân hồi.

Hòa Thượng tiếp lời: **“Nếu chúng ta hiểu rõ việc này thì ngay trong cuộc sống thường ngày, chúng ta sẽ tan nhạt hết tất cả, bất cứ việc gì cũng không để tâm, không vướng bận, dính mắc. Đây mới chân thật là dụng công!”** Mọi sự mọi việc không có gì đáng để cho chúng ta nghĩ ngợi. Họ tốt cũng tốt mà họ xấu cũng tốt.

Cảnh giới này của Hòa Thượng có lẽ chúng ta còn lâu mới đạt được. Ngài đã tan nhạt hết mọi việc. Ngài đã thấu đạt nhân tình thế thái. Chúng ta chưa thấu đạt, cũng chưa đối diện với sự phũ phàng nên chưa đề cao cảnh giác. Một khi đã bị phũ phàng thì chúng ta sẽ nhận ra rằng chẳng có gì đáng để chúng ta bận tâm.

Chúng ta cần phải có thời gian mới đạt được giới đó, tuy nhiên, chỉ e rằng chúng ta không đủ thời gian. Chúng ta dụng công chưa đủ thì đã đến lúc phải ra đi. Cho nên Hòa Thượng nhắc chúng ta phải dụng công cho sớm. Hòa Thượng Hải Hiền có tuổi thọ 112 tuổi cho nên Ngài có 92 năm niệm Phật, nên đạt được toàn thân xá lợi. Ngài có đủ thời gian để dụng công.

Hòa Thượng nói: **“Việc gì là quan trọng nhất? Thanh tịnh, Bình đẳng, Giác là quan trọng nhất! Không luận trong bất cứ hoàn cảnh nào, thuận cảnh, nghịch cảnh, thiện duyên, ác duyên chúng ta làm cách nào để giữ được tâm Thanh tịnh, Bình đẳng của chính mình! Việc này là quan trọng nhất! Vì sao vậy? Vì trong sáu cõi luân hồi, không có Thanh tịnh, Bình đẳng, Giác. Sáu cõi luân hồi là “tham sân si mạn nghi.”**

“Cho nên tử tử mà nghĩ tưởng thì khởi tâm động niệm của chính mình là Thanh tịnh, Bình đẳng, Giác hay là Tham sân si mạn nghi? Nếu mỗi niệm đều rời khỏi Tham sân si mạn nghi, vậy thì bạn đã dập tắt sáu cõi luân hồi. Bạn có niệm Phật thì mới có thể vãng sanh. Ngược lại, nếu không đóng bít cánh cửa đi vào sáu cõi tức là mỗi niệm vẫn khởi tham sân si mạn, bạn cũng không vãng sanh. Khởi tâm động niệm của bạn mà tương ứng với Thanh tịnh, Bình đẳng, Giác, vậy thì xin chúc mừng bạn. Bạn niệm Phật cầu sanh Tây phương Cực Lạc nhất định thành công!

“Cho nên ở thế gian này, tất cả người, mọi sự, mọi việc, thấy đều là giả! Có thứ nào là thật đâu! Vậy thì có thứ gì đáng để chúng ta chấp trước hay khẩn trương đâu! Trên Kinh Kim Cang, Phật nói rất hay: “Nhất thiết hữu vi pháp như mộng huyễn bào ảnh” – tất cả pháp ở thế gian đều là như huyễn, mộng, bọt nước, sấm chớp. Bạn chấp trước nó làm gì? Đã là giả, không thật, vậy thì phải nên buông xuống, không nên dính mắc. Một khi bạn dính mắc thì đó là tập khí phiền não.”

Hòa Thượng muốn chỉ dạy chúng ta rằng nếu chúng ta không có nhân của luân hồi thì không có cách gì khiến chúng ta bị lọt vào luân hồi. Nếu ngày ngày vẫn gieo nhân luân hồi gồm “*tham sân si mạn nghi*” thì quả của luân hồi nhất định sẽ trở. Phạm phu luôn tất bật nên tổn hao nhiều năng lượng. Phật Bồ Tát cũng làm nhưng không hề mất năng lượng, cho nên các Ngài không có phiền não.

Từ sự phân tích của Hòa Thượng chúng ta hiểu vì sao chúng ta bị phiền não chi phối, không thể an tịnh. Hòa Thượng khẳng định mọi thứ ở thế gian đều là giả. Ngay đến thân này trong từng sát na cũng đang thay đổi. Chỉ cần sau 5 năm hay 10 năm không gặp mặt, đến khi nhìn thấy nhau, chúng ta thấy ngay sự già nua của mỗi người.

Hòa Thượng từng đưa ra tình huống rằng nếu Phật nắm tay chúng ta dắt đi. Mặc dù tay trong tay với Phật, nhưng Phật thì ở trong cảnh giới Thường Tịch Quang, tức là vắng lặng, tịch tịnh, không có phiền não, còn chúng ta thì sao? Chúng ta chìm đắm trong phiền não. Nguyên nhân vì chúng ta dính mắc, không buông xả.

Nhiều người không hiểu dính mắc là gì? Ví dụ có hai người giận nhau và nguyện đời này là khi chết sẽ mang theo, nhất định không tha thì đó là dính mắc. Tuy nhiên, sau nhiều lần xin lỗi, tỏ vẻ thành khẩn khiến đối phương cảm động và nói: *“Thôi mình huê”*. Thế là mọi phiền não, chấp trước tan biến, mọi sự trở nên bình thường.

Hôm trước, tôi nghe câu chuyện của một bà cụ. Khi còn trẻ, cụ đã phải một tay dắt đứa con nhỏ, trong bụng mang bầu đứa con năm tháng, ra khỏi ngôi nhà mà không có một đồng trong tay. Hận thù này làm sao có thể tha thứ? Tuy vậy, sau 40 năm, người chồng từng đuổi cụ ra khỏi nhà bị tai biến và ông đã vô cùng hối hận ăn năn. Thế là người vợ năm xưa đã xóa hết tất cả những hận thù. Bà dặn bảo các con rằng: *“Đó là lỗi lầm của người lớn, là việc đã qua rồi! Các con là con phải thương yêu cha mình.”* Đây chính là công phu!

Một thù hận to lớn như vậy, nhưng không cần phải phá như phá núi mà chỉ cần một câu *“tha”* thì tự nhiên mọi hận thù tan biến. Từ đây, chúng ta hiểu rằng, nếu chúng ta không chịu buông xuống, cứ cố chấp thì sẽ khổ đau. Hòa Thượng nói: *“Nói đến buông xuống, không phải một lần là buông được, việc này phải dần dần, phải từ từ. Một ngày buông xuống một ít, ngày ngày đều buông xuống. Khi ta buông xuống đến một trình độ nhất định nào đó, thì tự nhiên sẽ rất dễ dàng, không còn khó khăn nữa. Ban đầu sẽ rất là khó, nhưng khi đã đột phá qua được nút thắt (tức là điểm khó mà ta nghĩ ta không thể làm được) thì ta đã vượt qua! Từ đó về sau, sự buông xuống của ta sẽ rất dễ dàng, không còn khó nữa!”*

Bài học hôm nay Hòa Thượng dạy chúng ta tất cả người, mọi sự, mọi việc không có gì để dính mắc. Ân nghĩa ân tình dầu có nặng vẫn có thể phai vì có những thứ khác sâu dày hơn. Ở thế gian này đâu có thiếu gì, cái tham danh, tham tiền, tham lợi, tham sắc, tham ăn, tham ngủ lớn hơn thì chính chúng sẽ đánh đổi tất cả. Nếu người ta coi những thứ đó chỉ là thứ yếu, thì không ai vượt qua. Cho nên lý do người xưa có thể làm Thánh, làm Hiền là vì người xưa biết được điều gì là quan trọng, điều gì là thứ yếu. Còn kẻ làm tiểu nhân thì luôn để dục vọng, các niệm tư dục, tư lợi, tư tình của chính mình chiếm hữu nên không thể làm hiền nhân quân tử được, chỉ luôn làm kẻ thất bại./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!